

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I RIBARSTVA

Uprava za veterinarstvo i sigurnost hrane
10000 Zagreb, Ul. grada Vukovara 78, P.P. 1034
Telefon: 61 06 111, Telefax: 61 09 201
KLASA: 322-02/22-01/41
URBROJ: 525-09/560-26-15
Zagreb, 10. ožujka 2026.

Program iskorjenjivanja infekcije bakterijama *Brucella abortus*, *B. melitensis* i *B. suis* u populaciji ovaca i koza u Republici Hrvatskoj

Verzija 08 - ožujak 2026. godine

Sadržaj:

<u>1. UVOD</u>	3
<u>2. PRAVNA OSNOVA ZA PROVOĐENJE PROGRAMA</u>	3
<u>3. GEOGRAFSKO PODRUČJE PROVEDBE PROGRAMA</u>	3
<u>4. OPIS EPIDEMIOLOŠKE SITUACIJE</u>	4
<u>5. NAČIN PROVOĐENJA NADZIRANJA BOLESTI</u>	4
<u>5.1. POPULACIJA ŽIVOTINJA UKLJUČENA U PROVEDBU PROGRAMA</u>	4
<u>5.2. DODJELA STATUSA SLOBODNO OD BOLESTI</u>	4
<u>5.3. VRAĆANJE STATUSA SLOBODNO OD BOLESTI</u>	5
<u>5.4. ZADRŽAVANJE STATUSA DRŽAVE ČLANICE SLOBODNE OD BOLESTI</u>	5
<u>5.5. NADZIRANJE NA PODRUČJU VEĆEG RIZIKA</u>	5
<u>5.6. SUSPENDIRANJE, POVLAČENJE I VRAĆANJE STATUSA SLOBODNO OD BOLESTI</u>	7
<u>5.7. DIJAGNOSTIČKE METODE</u>	7
<u>6. SUMNJA NA BOLEST</u>	8
<u>6.1. MJERE NA OBJEKTU U KOJEM JE UTVRĐENA SUMNJA NA BOLEST</u>	8
6.1.1. Uzimanje uzoraka za bakteriološku pretragu	9
<u>6.2. MJERE NA EPIDEMIOLOŠKI POVEZANOM OBJEKTU</u>	9
<u>7. POTVRĐENI SLUČAJ BOLESTI</u>	10
<u>7.1. MJERE NA OBJEKTU U KOJEM JE POTVRĐENA PRISUTNOST BOLESTI</u>	10
<u>7.2. MJERE NA EPIDEMIOLOŠKI POVEZANOM OBJEKTU</u>	11
<u>8. BIOSIGURNOSNE MJERE</u>	11
<u>9. CIJEPLJENJE</u>	11
<u>10. ODSUPANJA U SKLADU S ČLANKOM 19. DELEGIRANE UREDBE (EU) 2020/689</u>	12
<u>11. KOORDINIRANE MJERE S DRUGIM DRŽAVAMA ČLANICAMA ILI TREĆIM ZEMLJAMA</u>	12
<u>12. OPIS ORGANIZACIJE, NADZORA I ULOGA DIONIKA UKLJUČENIH U PROGRAM ISKORJENJIVANJA</u>	12
<u>12.1. TIJELA NADLEŽNA ZA KOORDINACIJU I NADZOR PROVEDBE PROGRAMA</u>	12
Obveze Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ribarstva:	12
Obveze Državnog inspektorata Republike Hrvatske	12
<u>12.2. OBVEZE I ODGOVORNOSTI SVIH UKLJUČENIH DIONIKA</u>	13
Subjekti odgovorni za objekte u kojima se drže ovce i koze:	13
Ovlaštene veterinarske organizacije	13
Veterinari	13
Hrvatski veterinarski institut	13
<u>13. TRAJANJE PROGRAMA</u>	14
<u>14. CILJ PROGRAMA</u>	14
<u>15. UZORKOVANJE I PLAN DOSTAVE UZORAKA</u>	14
<u>16. FINANCIRANJE</u>	16

Dodatak 1 – epidemiološki upitnik

1. UVOD

Infekcija bakterijama *Brucella abortus*, *B. melitensis* i *B.suis* ovaca i koza (bruceloza ovaca i koza) je bolest kategorije B te se obavezno iskorjenjuje u svim državama članicama do potpunog iskorjenjivanja bolesti i zadovoljavanja uvjeta za dobivanje statusa slobodno od bolesti za cijelo državno područje.

Republici Hrvatskoj je u prosincu 2025. godine na sastanku Stalnog Odbora za biljke, životinje, hranu i hranu za životinje - Sekcija zdravlje životinja i dobrobit odobren status države članice slobodne od infekcije bakterijama *Brucella abortus*, *B. melitensis* i *B.suis* u populaciji ovaca i koza za cijelo državno područje. Objava izmjene Provedbene Uredbe (EU) 2021/620 u Službenom listu Europske unije je u tijeku.

Nadziranje bruceloze ovaca i koza se u 2026. i 2027. godini provodi u skladu s Delegiranom uredbom (EU) 2020/689, Dodatkom IV, Dijelom 1, Poglavljem 4, Odjeljkom 2.

2. PRAVNA OSNOVA ZA PROVOĐENJE PROGRAMA

- [Zakon o zdravlju životinja](#) (Narodne novine, broj 152/22), u daljnjem tekstu Zakon
- [Uredba \(EU\) 2016/429](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 2016. o prenosivim bolestima životinja te o izmjeni i stavljanju izvan snage određenih akata u području zdravlja životinja („Zakon o zdravlju životinja”)
- [Delegirana uredba Komisije \(EU\) 2020/687](#) od 17. prosinca 2019. o dopuni Uredbe (EU) 2016/429 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu pravila za sprječavanje i kontrolu određenih bolesti s popisa (SL L 174, 3.6.2020), u daljnjem tekstu Uredba 2020/687
- [Delegirana Uredba Komisije \(EU\) 2020/689](#) od 17. prosinca 2019. o dopuni Uredbe (EU) 2016/429 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu pravila o nadziranju, programima iskorjenjivanja i statusu „slobodno od bolesti” za određene bolesti s popisa i emergentne bolesti (SL L 174, 3.6.2020.), u daljnjem tekstu Uredba 2020/689
- [Provedbena Uredba \(EU\) 2021/620](#) od 15. travnja 2021. o utvrđivanju pravila za primjenu Uredbe (EU) 2016/429 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu odobravanja statusa „slobodno od bolesti” i statusa područja na kojemu se ne provodi cijepljenje za određene države članice ili njihove zone ili kompartimente s obzirom na određene bolesti s popisa te u pogledu odobravanja programa iskorjenjivanja tih bolesti s popisa, u daljnjem tekstu Provedbena uredba (EU) 2021/620
- Naredba o provedbi i financiranju mjera sprječavanja, kontrole i nadziranja bolesti životinja na području Republike Hrvatske (Narodne novine, broj [1/23](#) i [107/25](#)), u daljnjem tekstu Naredba
- [Uredba \(EZ\) br. 853/2004](#) Europskog Parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004.o utvrđivanju određenih higijenskih pravila za hranu životinjskog podrijetla

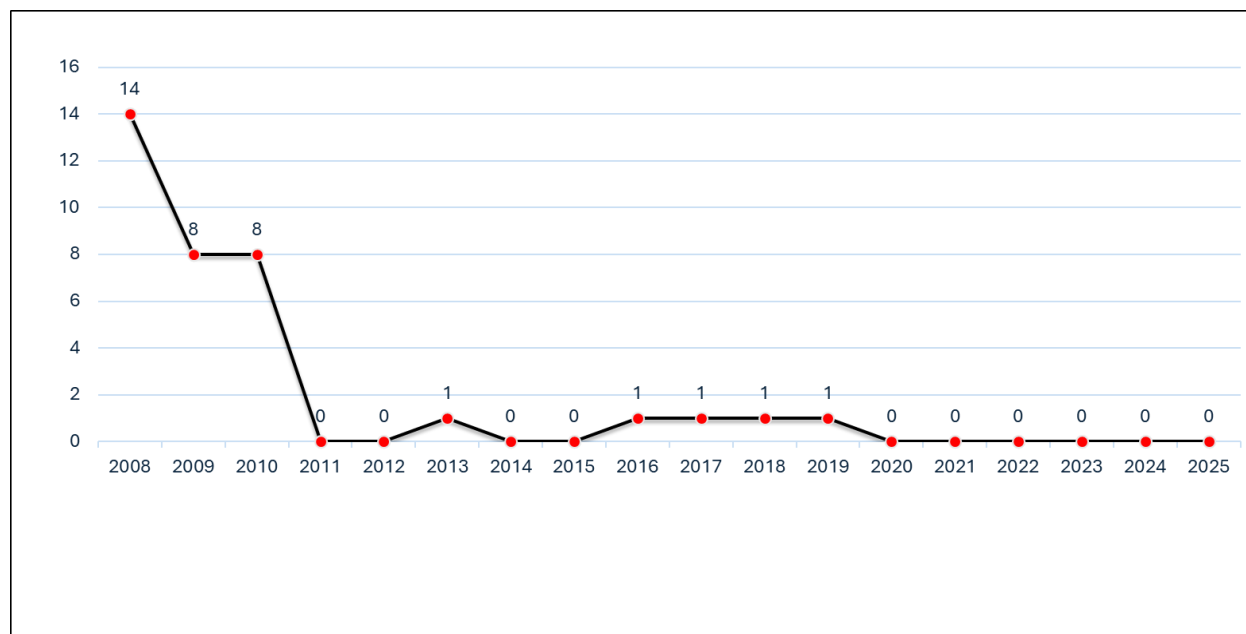
3. GEOGRAFSKO PODRUČJE PROVEDBE PROGRAMA

Nadziranje bruceloze ovaca i koza se provodi na cijelom području Republike Hrvatske u skladu s Delegiranom uredbom (EU) 2020/689, Dodatkom IV, Dijelom 1, Poglavljem 4, Odjeljkom 2.

4. OPIS EPIDEMIOLOŠKE SITUACIJE

Bruceloza ovaca i koza se u Republici Hrvatskoj kontrolira dugi niz godina. Krajem 2025. godine zadovoljeni su uvjeti za dobivanje statusa države članice slobodne od ove bolesti. Na slici 1 prikazan je broj potvrđenih slučajeva bruceloze ovaca i koza u razdoblju od 2008. godine do danas.

Slika 1. Broj potvrđenih slučajeva bolesti u razdoblju od 2008. godine do danas

5. NAČIN PROVOĐENJA NADZIRANJA BOLESTI

5.1. POPULACIJA ŽIVOTINJA UKLJUČENA U PROVEDBU PROGRAMA

Ciljana populacija životinja za provođenje nadziranja su **držane ovce i koze starije od 6 mjeseci (nekastrirane životinje)**.

Dodatne populacije životinja se mogu uključiti u provedbu mjera u slučaju potvrđenog slučaja bolesti, u skladu s Uputom Ministarstva iz članka 46. stavka 6. Zakona.

5.2. DODJELA STATUSA SLOBODNO OD BOLESTI

Svi objekti na kojima se drže ovce i koze na području cijele Republike Hrvatske imaju ostvaren uvjet za stjecanje statusa slobodno od infekcije bakterijama *Brucella abortus*, *B. melitensis* i *B. suis* u skladu sa Delegiranom uredbom (EU) 2020/689, Dodatkom IV, Dijelom 1, Poglavljem 1, Odjeljkom 1, točkom 2a.

Status dodjeljuje Uprava za veterinarstvo i sigurnost hrane Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ribarstva u skladu s člankom 24. Zakona o zdravlju životinja, po potrebi i kontinuirano tijekom godine.

Ovlaštene veterinarske organizacije također mogu dodijeliti status objektu kada zbog premještanja životinja za to postoji potreba, a status još nije dodijeljen od strane Uprave za veterinarstvo i sigurnost hrane.

5.3. VRAĆANJE STATUSA SLOBODNO OD BOLESTI

Vraćanje statusa slobodno od bolesti provode nadležni veterinarski inspektori nakon što su provedene mjere na način i u rokovima kako je određeno rješenjem nadležnog veterinarskog inspektora kojim je status objektu suspendiran ili povučen.

5.4. ZADRŽAVANJE STATUSA DRŽAVE ČLANICE SLOBODNE OD BOLESTI

Od 2026. godine nadziranje bruceloze ovaca i koza provodi se s ciljem zadržavanja statusa Republike Hrvatske kao države članice slobodne od bolesti.

Nadziranje se provodi obaveznim uzorkovanjem nakon svakog pobačaja ovaca ili koza te serološkim testiranjem kako je navedeno u nastavku i točki 5.5.

Nadziranje serološkim testiranjem provodi se na svim objektima na kojima se drže ovce i/ili koze na cijelom području Republike Hrvatske u dva navrata na sljedeći način

- tijekom 2026. godine u razdoblju do 31.12.2026. godine
- tijekom 2027. godine u razdoblju od 1.1.2027. do 31.12.2027. godine
- razmak između testiranja mora biti najmanje 6 mjeseci

Testiranje se provodi na reprezentativnom broju ovaca i koza u objektu koje su starije od 6 mjeseci.

Reprezentativan broj predstavlja:

- sve nekastrirane mužjake starije od šest mjeseci,
- sve ovce/koze koje potječu s drugog objekta, a pristigle su na objekt nakon prethodnog testiranja
- 25 % ženskih životinja u dobi za razmnožavanje (spolno zrele) ili koje su u laktaciji, a najmanje 50 ženki po gospodarstvu
- na objektima na kojima je manje od 50 ženskih životinja u dobi za razmnožavanje testiraju se sve ženke

Testiranje prije ili nakon premještanja se ne provodi. U području većeg rizika uzorkovanje na objektima se provodi kako je navedeno u točki 5.5.

5.5. NADZIRANJE NA PODRUČJU VEĆEG RIZIKA

Područja većeg rizika su područja na kojima se provode dodatne mjere. Područja većeg rizika određuju se na sljedeći način:

- a) zbog karakterističnog načina držanja ovaca i koza (zajednička ispaša, premještanje radi ispaše na veće udaljenosti)
- b) na temelju povijesnih podataka o pojavi bruceloze

- c) područja koja su određena kao područja većeg rizika na temelju procjene od strane ovlaštenih veterinarskih organizacija

Na području većeg rizika nadziranje se provodi na sljedeći način:

- a) testiranje mora biti provedeno najkasnije do 31. kolovoza tekuće godine
- b) zabranjeno je premještanje na ispašu izvan objekta porijekla prije provedbe testiranja iz točke a)
- c) obavezno je provođenje testiranja nakon povratka s paše izvan objekta porijekla
- d) testiranje se provodi na svim ovcima/kozama na objektu koje su starije od 6 mjeseci

5.5.1. Popis područja koja se smatraju područjima većeg rizika

ŽUPANIJA	OPĆINA/GRAD
Sisačko-moslavačka županija	Topusko, Dvor na Uni Donji Kukuruzari, Hrvatska Dubica, Hrvatska Kostajnica, Majur, Glina
Šibensko kninska	Civljane Knin, Biskupija, Kijevo, Kistanje, Ervenik
Splitsko dalmatinska županija	Prgomet Hrvace, Vrlika, Sinj, Trilj, Otok, Dicmo, Muć, Dugopolje, Šestanovec, Zadvarje, Omiš, Dugi Rat, Cista Provo, Lovreć, Proložac, Imotski
Zadarska županija	Gračac Benkovac, Lišane Ostrovičke, Polača, Stankovci, Kolan, Povljana, Pag, Obrovac, Jasenice, Starigrad, Posedarje, Ražanac, Poličnik, Novigrad
Karlovačka županija	Cetingrad, Vojnić, Krnjak Josipdol, Plaški, Saborsko, Slunj, Rakovica
Ličko senjska županija	Plitvička jezera, Korenica Novalja, Udbina, Gospić, Lovinac, Perušić, Karlobag
Dubrovačko-neretvanska	Metković
Primorsko-goranska	Baška, Malinska-Dubašnica, Dobrinj, Vrbnik, Krk, Omišalj

5.6. SUSPENDIRANJE, POVLAČENJE I VRAĆANJE STATUSA SLOBODNO OD BOLESTI

Suspendiranje, povlačenje i vraćanje statusa slobodno od bolesti obveza je nadležnog veterinarskog inspektora u skladu s člankom 25. stavkom 5. Zakona.

Uvjeti za suspendiranje i povlačenje statusa slobodno od bolesti vezano na sumnju ili potvrđen slučaj bolesti pojašnjeni su u točkama 6. i 7. ovog Programa.

Povlačenje statusa provodi se isključivo na objektima na kojima je potvrđena bruceloza ovaca i koza i u objektima u kojima je proteklo više od 18 mjeseci od suspendiranja statusa, a uvjeti za vraćanje statusa slobodno od bolesti nisu zadovoljeni.

Veterinarski inspektor rješenjem određuje mjere i rokove u kojima je iste potrebno provesti, kako bi se objektu mogao vratiti status slobodno od bolesti.

Mjere se određuju u skladu s Prilogom IV, Dijelom I, Poglavljem 1, Odjeljcima 3 i 4.

5.7. DIJAGNOSTIČKE METODE

Dijagnostiku infekcije bakterijama *Brucella abortus*, *B. melitensis* i *B. suis* provodi:

Nacionalni referentni laboratorij

Hrvatski veterinarski institut - Zagreb

Laboratorij za bakterijske zoonoze i molekularnu dijagnostiku bakterijskih zoonoza

Odjel za bakteriologiju i parazitologiju

Savska cesta 143, pp 183, 10 000 Zagreb

U Nacionalnom referentnom laboratoriju provode se sljedeći testovi:

- Rose Bengal test (RBT)
- Reakcija vezanja komplementa (RVK)
- Kultivacija i identifikacija uzročnika *Brucella* spp.

Područni zavodi Hrvatskog veterinarskog instituta provode Rose Bengal Test.

Veterinarski zavod Split

Laboratorij za dijagnostiku

Poljička cesta 33, 21 000 Split

Veterinarski zavod Križevci

Laboratorij za dijagnostiku

Zakmardijeva 10, 48 260 Križevci

Veterinarski zavod Rijeka

Laboratorij za dijagnostiku

Podmurvice 29, 51 000 Rijeka

Veterinarski zavod Vinkovci

Laboratorij za dijagnostiku

Josipa Kozarca 24, 32 100 Vinkovci

Za nadziranje bruceloze ovaca i koza koristi se RBT kao screening metoda.

Svi uzorci pozitivni na RBT pretražuju se s RVK. U slučaju pozitivnog RBT u područnim zavodima Hrvatskog veterinarskog instituta, RBT se ponavlja u NRL paralelno s izvođenjem RVK.

Ukoliko je više od 5 % ovaca i/ili koza iz objekta pozitivno na RBT, svi uzorci iz tog objekta pretražuju se s metodom RVK.

Uzorci za kultivaciju i identifikaciju uzročnika uključuju: uterus, testise, slezenu, plod, limfne čvorove (supramamarni, ingvinalni, portalni, mandibularni i mezenterijalni) i mlijeko u određenim slučajevima. Uzorci za bakteriološku pretragu uzimaju se od strane djelatnika Hrvatskog veterinarskog instituta.

Brucella abortus, *B.melitensis* i *B. suis* će se identificirati molekularnom dijagnostikom (PCR).

6. SUMNJA NA BOLEST

U skladu s člankom 9. stavkom 1. Delegirane uredbe 2020/689, sumnja na infekciju bakterijama *Brucella abortus*, *B.melitensis* i *B. suis* postavlja se u slučaju:

- a) pozitivne reakcije na RVK
- b) utvrđivanja epidemiološke povezanosti s potvrđenim slučajem infekcije bakterijama *Brucella abortus*, *B.melitensis* i *B. suis*
- c) drugih epidemioloških podataka (oboljenja ljudi od bruceloze), kliničkih ili post mortem nalaza na temelju kojih veterinarski inspektor zaključi da mogu upućivati na infekciju bakterijama *Brucella abortus*, *B.melitensis*, *B. suis*

6.1. MJERE NA OBJEKTU U KOJEM JE UTVRĐENA SUMNJA NA BOLEST

U skladu sa člankom 46. stavcima 4., 5 i 6. Zakona veterinarski inspektor rješenjem određuje mjere na objektu u kojem je utvrđena sumnja na infekciju bakterijama *Brucella abortus*, *B.melitensis* i *B. suis*:

1. Suspenzija statusa „slobodno od bolesti“
2. Zabrana premještanja ovaca i/ili koza s objekta, osim u slučaju premještanja izravno na klanje serološki negativnih životinja ili tovne janjadi i jaradi starosti do 6 mjeseci
3. Izolacija životinja kod kojih postoji sumnja na bolest
4. Zabrana pripusta i osjemenjivanja ovaca i/ili koza sumnjivih na bolest
5. Zabrana uvođenja goveda, ovaca i/ili koza u objekt
6. Zabrana premještanja gnoja i gnojevke s objekta
7. Mlijeko i mliječni proizvodi
 - a. Mlijeko ovaca i/ili koza koje imaju pozitivnu reakciju na serološkom testu mora se držati odvojeno od mlijeka ostalih životinja
 - b. Zabranjena je upotreba sirovog mlijeka s objekta

- c. Zabranjena je upotreba za ljudsku potrošnju mlijeka ovaca i/ili koza koje imaju pozitivnu reakciju na serološkom testu
 - d. Mlijeko ovaca i/ili koza koje imaju pozitivnu reakciju na serološkom testu smije se upotrebljavati samo za prehranu životinja iz istog objekta nakon što se termički obradi kako bi se osigurala inaktivacija uzročnika, ili se mora ukloniti
 - e. Mlijeko ovaca i/ili koza koje su serološki negativne te ne pokazuju kliničke znakove bolesti može se upotrebljavati za proizvodnju sira s razdobljem zrenja od najmanje dva mjeseca te za ljudsku potrošnju nakon što je to mlijeko podvrgnuto toplinskoj obradi kako bi se utvrdila negativna reakcija na test alkalne fosfataze.
- 8. Neškodljivo uklanjanje uginulih životinja, pobačenih fetusa, placenti i lohija, bez odgode
 - 9. Usmrćivanje ovaca i/ili koza kod kojih je utvrđena pozitivna reakcija metodom RVK bez odgode, a najkasnije u roku od 7 dana nakon postavljanja sumnje na bolest
 - 10. Uzimanje uzoraka usmrćenih životinja za bakteriološku i molekularnu pretragu
 - 11. Provođenje epidemiološkog istraživanja prema epidemiološkom upitniku iz Dodatka 1

U skladu s člankom 33. stavkom 6. i člankom 111. stavkom 9. Zakona, veterinarski inspektor ispunjeni epidemiološki upitnik, zapisnik i rješenje kojim su određene mjere na objektu dostavlja na email adrese: prijava.bolesti@mps.hr i martina.rubin@mps.hr.

Odstupanja predviđena člankom 23. Delegirane uredbe 2020/689 se ne primjenjuju.

U skladu s člankom 42. stavkom 6. Zakona Ministarstvo uputom može odrediti i dodatne mjere na objektu.

Mjere ostaju na snazi dok se sumnja na infekciju bakterijama *Brucella abortus*, *B. melitensis* i *B. suis* službeno ne isključi negativnim rezultatom bakteriološke pretrage uzoraka usmrćenih životinja te ukoliko su sve preostale ovce i /ili koze na objektu serološki testirane s negativnim rezultatom u posljednjih 12 mjeseci.

6.1.1. Uzimanje uzoraka za bakteriološku pretragu

Uzimanje uzoraka za bakteriološku pretragu od ovaca ili koza pozitivnih na RVK provode djelatnici Hrvatskog veterinarskog instituta. Iz tog razloga je prije usmrćivanja sumnjivih životinja, potrebno kontaktirati Hrvatski veterinarski institut - *Laboratorij za bakterijske zoonoze i molekularnu dijagnostiku bakterijskih zoonoza* kako bi se organiziralo preuzimanje lešine u svrhu uzimanja uzoraka za daljnju bakteriološku pretragu, na broj telefona 01/6123 672.

6.2. MJERE NA EPIDEMIOLOŠKI POVEZANOM OBJEKTU

Ukoliko se epidemiološkim istraživanjem zbog premještanja ovaca i/ili koza u posljednjih 6 mjeseci utvrde epidemiološki povezani objekti, veterinarski inspektor određuje sljedeće mjere:

- a) Suspenzija statusa „slobodno od bolesti“
- b) Zabrana premještanja ovaca i/ili koza s ili na objekt do provedbe serološkog istraživanja kako bi se potvrdila ili isključila sumnja na bolest
- c) Žurna provedba serološkog pretraživanja ukoliko isto nije provedeno u posljednjih 30 dana na sljedeći način:

Objekt iz kojeg su u posljednjih 6 mjeseci ovce i/ili koze dopremljene **na objekt** u kojem je utvrđena sumnja, kada se utvrdi da su te životinje serološki pozitivne na objektu u kojem je utvrđena sumnja:

- i. serološko pretraživanje svih ovaca i/ili koza

Objekt u kojeg su u posljednjih 6 mjeseci premještene ovce i/ili koze **iz objekta** u kojem je utvrđena sumnja:

- i. serološko pretraživanje ovaca i/ili koza koje su porijeklom iz objekta u kojem je utvrđena sumnja

Ukoliko se utvrdi pozitivna reakcija metodom RVK, potvrđena je sumnja na infekciju bakterijama *B.abortus*, *B.melitensis* i *B.suis* te se postupa u skladu s mjerama iz točke 6.1.

7. POTVRĐENI SLUČAJ BOLESTI

U skladu s člankom 9. stavkom 1. Delegirane uredbe 2020/689, potvrđenim slučajem bolesti smatra se ovca ili koza kod koje je iz uzoraka izoliran i identificiran uzročnik *Brucella abortus*, *B.melitensis* ili *B. suis*.

7.1. MJERE NA OBJEKTU U KOJEM JE POTVRĐENA PRISUTNOST BOLESTI

U skladu sa člankom 46. stavcima 4., 5 i 6. Zakona veterinarski inspektor na objektu u kojem je potvrđena infekcija bakterijama *Brucella abortus*, *B.melitensis* i *B. suis* uz mjere navedene u točki 6.1. podtočkama 2. do 10. ovoga Programa rješenjem određuje i sljedeće:

1. Povlačenje statusa „slobodno od bolesti“
2. Testiranje svih ovaca i koza, goveda i svinja na objektu koje nisu serološki pretražene u posljednjih 30 dana
3. Usmrcivanje i neškodljivo uklanjanje svih životinja kod kojih je bakteriološkom ili molekularnom pretragom utvrđena prisutnost bolesti, bez odgode, a najkasnije u roku od 7 dana od dana potvrde bolesti
4. Dezinfekcija zaraženoga objekta i zaraženoga dvorišta te predmeta s kojima su životinje bile u kontaktu, prije njihove ponovne uporabe
5. Dezinfekcija i neškodljivo uništavanje (zakapanje) slame, stelje i gornjih slojeva zemlje na mjestu gdje je boravila zaražena životinja
6. Odlaganje gnoja s mjesta gdje su boravile zaražene životinje tako da do njega životinje na farmi ne mogu doći, takav gnoj mora biti tretiran odgovarajućim odobrenim dezinficijensom i pohranjen najmanje tri tjedna. Ako je gnoj potpuno prekriven, korištenje dezinficijensa nije potrebno. Tekući gnoj (gnojevka) obvezno mora biti dezinficiran. Gnoj se ni na koji način ne smije koristiti za gnojidbu vrtnoga povrća koje se stavlja u javnu potrošnju
7. Veterinarski inspektor utvrđuje sljedivost te određuje obradu ili zbrinjavanje svih proizvoda iz zaraženog objekta ukoliko se epidemiološkim istraživanjem utvrdi da bi proizvodi iz zaraženog objekta mogli predstavljati rizik za širenje bolesti ili bi mogli utjecati na zdravlje ljudi
8. Dodatno detaljno epidemiološko istraživanje, u okviru kojega moraju biti prikupljeni podaci o kretanju životinja s ili na gospodarstvo u posljednjih 12 mjeseci

9. Nakon usmrćivanja i neškodljivoga uklanjanja životinja, a prije uvođenja novih životinja na objekt, nastambe i druga mjesta na/u kojima se drže životinje, oprema za mužnju, alati za čišćenje staje ili dvorišta, kontejneri te ostali pribor koji se koristi u radu sa životinjama moraju biti oprani i dezinficirani, pod kontrolom veterinarskog inspektora i u skladu s mjerama naređenim od strane veterinarskog inspektora.
10. Ponovno korištenje pašnjaka na kojima su boravile zaražene životinje dopušteno je nakon najmanje 60 dana nakon što je zadnja zaražena životinja napustila te pašnjake, a u zimskim mjesecima nakon 90 dana
11. Testiranje s ciljem vraćanja statusa *slobodno od bolesti* na svim ovcima i/ili kozama starijima od 6 mjeseci (nekastrirane životinje) na sljedeći način:

Nakon što su uklonjene sve životinje kod kojih je utvrđena bolest te čiji rezultati serološkog testiranja nisu bili negativni provodi se dvokratno testiranje:

- a. prvi test se mora provesti na uzorcima uzetima najranije tri mjeseca nakon uklanjanja posljednje životinje kod koje je potvrđena bolest te posljednje životinje koja je imala pozitivan rezultat serološkog testa
- b. drugi se test mora provesti na uzorcima uzetima najranije šest mjeseci, ali ne kasnije od 12 mjeseci nakon datuma prvog uzorkovanja

Ako je kod samo jedne ovce ili koze koje se drže u objektu potvrđena infekcija bakterijom *B. suis*, biovarom 2, status slobodno od bolesti se može vratiti nakon jednokratnog serološkog testiranja s negativnim rezultatom s time da se serološko testiranje provodi na uzorcima uzetima najranije tri mjeseca nakon uklanjanja posljednje životinje kod koje je potvrđena bolest te posljednje životinje koja je imala pozitivan rezultat serološkog testa.

U skladu s člankom 45. stavkom 4. i člankom 111. stavkom 9. Zakona, veterinarski inspektor ispunjeni epidemiološki upitnik, zapisnik i rješenje kojim su određene mjere na objektu dostavlja na email adrese: prijava.bolesti@mps.hr i martina.rubin@mps.hr.

U skladu s člankom 46. stavkom 6. Zakona Ministarstvo uputom može odrediti dodatne mjere kontrole bolesti.

7.2. MJERE NA EPIDEMIOLOŠKI POVEZANOM OBJEKTU

Na epidemiološki povezanim objektima određuju se mjere u skladu s uputom Ministarstva iz članka 46. stavka 6. Zakona.

8. BIOSIGURNOSNE MJERE

Biosigurnosne mjere propisane su člankom 13. Naredbe.

9. CIJEPLJENJE

Cijepljenje je zabranjeno.

10. Odstupanja u skladu s člankom 19. delegirane Uredbe (EU) 2020/689

Sljedećim objektima ne dodjeljuje se status slobodno od bolesti te se ne provodi nadziranje bruceloze ovaca i koza:

- (a) zatvoreni objekti,
- (b) objekti u kojima se životinje drže samo za operacije okupljanja,
- (c) objekti u kojima se životinje drže samo za potrebe predstava sa životinjama i
- (d) putujući cirkusi.

11. Koordinirane mjere s drugim državama članicama ili trećim zemljama

Koordinirane mjere s drugim državama članicama ili trećim zemljama nisu predviđene. U slučaju utvrđivanja epidemiološke povezanosti s objektima iz drugih država članica ili trećih zemalja, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva obavještava nadležno tijelo u državama članicama ili trećim zemljama.

12. Opis organizacije, nadzora i uloga dionika uključenih u program iskorjenjivanja

12.1. Tijela nadležna za koordinaciju i nadzor provedbe programa

Nadležno tijelo za uspostavljanje nadziranja bruceloze ovaca i koza je Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva. Nadzor i kontrolu provedbe Programa provode veterinarski inspektori Državnog inspektorata Republike Hrvatske.

Obveze Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ribarstva:

- koordinacija i organizacija implementacije programa,
- prikupljanje, analiza i praćenje podataka,
- evaluacija rezultata implementacije programa,
- priprema uputa za provedbu dodatnih mjera,
- prijava podataka u skladu s Provedbenom uredbom 2021/2002 i
- dodjela statusa „slobodno od bolesti“ u skladu s člankom 24. stavkom 5. Zakona.

Obveze Državnog inspektorata Republike Hrvatske

Postupanje i epidemiološko istraživanje u slučaju potvrđivanja infekcije bakterijama *Brucella abortus*, *B. melitensis* i *B. suis* u populaciji ovaca i koza u Republici Hrvatskoj potrebno je odrediti kao prioritet s obzirom da je Republika Hrvatska ostvarila status države članice slobodne od bolesti.

Veterinarski inspektori Državnog inspektorata

- postupaju u slučajevima sumnje ili potvrđenog slučaja bolesti,
- suspendiraju ili povlače statute objektima,
- vraćaju status „slobodno od bolesti“,
- nadziru provođenje programa i mjera određenih ovim programom od strane ovlaštenih veterinarskih organizacija i subjekata i
- provode službene kontrole u skladu s Vodičem za organizaciju službenih kontrola.

12.2. OBVEZE I ODGOVORNOSTI SVIH UKLJUČENIH DIONIKA

Subjekti odgovorni za objekte u kojima se drže ovce i koze:

Subjekti su odgovorni za primjenu zahtjeva iz članka 10. Uredbe 2016/429, članka 18. Delegirane uredbe 2020/689, članka 2. stavaka 1., 2. i 3. Naredbe te članka 18. stavaka 2. i 3. Zakona.

Ovlaštene veterinarske organizacije

Ovlaštene veterinarske organizacije, u području svojih nadležnosti, provode uzorkovanje krvi ovaca i koza na način propisan ovim programom i u skladu s člankom 17. stavcima 1., 2. i 15. Naredbe

Obaveze ovlaštenih veterinarskih organizacija:

- uzimanje uzoraka,
- dostava uzoraka u laboratorij prema rasporedu iz točke 15.,
- dodjela i provjera statusa objekta prije izdavanja Svjedodžbe o zdravstvenom stanju,
- provođenje istraživanja kod svake sumnje na bolest,
- prijava sumnje na bolest,
- ponavljanje uzorkovanja na vlastiti trošak u slučaju dostave hemolitičnih uzoraka u laboratorij,
- izvještavanje nadležnog veterinarskog inspektora o svakom subjektu koji odbija provesti mjere propisane ovim Programom te o svakom subjektu kod kojeg se utvrde nesukladnosti,
- obavješćavanje subjekta o svakom pozitivnom nalazu utvrđenom na objektu pod njegovom odgovornošću i
- izvješćivanje u skladu s člankom 17. stavkom 8. Naredbe.

Veterinari

Veterinari su dužni tijekom obavljanju svojih aktivnosti primjenjivati odredbe članka 2. stavaka 4. i 5. Naredbe.

Hrvatski veterinarski institut

Laboratoriji uključeni u ovaj Program dužni su:

- a) provoditi laboratorijsko pretraživanje u skladu s člancima 16. i 17. Uredbe (EU) 2016/429, člankom 6. Delegirane uredbe 2020/689, odnosno člankom 2. stavcima 6., 7. i 8. te člankom 17. stavkom 11. Naredbe,
- b) izvještavati o provedenom pretraživanju u sklopu ovoga programa, sa svim relevantnim podacima u xml. obliku, a za potrebe izvješćivanja Europske agencije za sigurnost hrane i druge potrebe izvješćivanja, odnosno analize provedbe programa,
- c) izvještavati o provedenom pretraživanju u sklopu ovoga programa u skladu s člankom 17. stavcima 9. i 10. Naredbe i
- d) nalaz svake laboratorijske pretrage dostavljati Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, Upravi za veterinarstvo i sigurnost hrane, Državnom inspektoratu i ovlaštenoj veterinarskoj organizaciji sukladno članku 17. stavcima 12. i 13. Naredbe.

13. TRAJANJE PROGRAMA

Rokovi za provedbu programa su navedeni u točkama 5.4. i 5.5. Programa.

14. CILJ PROGRAMA

Zadržavanje statusa Republike Hrvatske kao države članice slobodne od infekcije bakterijama *Brucella abortus*, *B. melitensis* i *B. suis* u populaciji ovaca i koza.

15. UZORKOVANJE I PLAN DOSTAVE UZORAKA

Način uzorkovanja krvi ovaca i koza

Prije samog uzorkovanja na gospodarstvu, potrebno je ispisati pripadajući obrazac za uzorkovanje radi pretrage uzoraka krvi na brucelozu, iz aplikacije JRDŽ (*OvKo.Bmel obrazac*), na kojem će biti upisane sve ovce i koze na gospodarstvu starije od 6 mjeseci. Epruvete s uzorcima označavaju se brojevima uzoraka dobivenim na ispisanom obrascu. Po povratku s gospodarstva, sve uzete uzorke potrebno je upisati u aplikaciju, te označiti pretrage na koje se uzorci dostavljaju. U slučaju mješovitih gospodarstava (na kojima se nalaze i ovce i koze) nužno je ispisati iz sustava odvojene obrasce, za svaku vrstu zasebno! Nije moguće upisati podatke za uzorke različitih vrsta na istom obrascu.

Prilikom uzorkovanja, od svake životinje potrebno je uzeti 8 - 9 ml krvi (otprilike dva prsta do vrha epruvete). Krv se vadi isključivo sterilnim injekcionim iglama, šireg promjera, u cilju prevencije eritrolize. Uzorke krvi potrebno je pohraniti na temperaturu hladnjaka (4 - 8°C), ne smrzavati ili pregrijavati.

Dostava uzoraka

Uzorci krvi šalju se na pretragu uz prateći *OvKo.Bmel* obrazac, ispisan nakon unosa uzoraka u aplikaciju, u službene laboratorije HVI, u roku od 24 do najviše 36 sati, kako bi se izbjegla pojava hemolize. Svaki hemolitični uzorak biti će odbijen od strane laboratorija kao nepodesan za pretragu, a ovlaštena veterinarska organizacija je u takvim slučajevima dužna ponoviti uzorkovanje i dostavu uzoraka o vlastitom trošku.

Svaka epruveta mora biti označena brojem identičnim broju koji je uz predmetnu životinju ispisan na dostavljenom *OvKo.Bmel* obrascu, na način da se osigura sljedivost svakog uzorka. Ukoliko se u istom paketu dostavljaju uzorci krvi s više različitih gospodarstva (JIBG-a) uzorci s različitih

gospodarstava moraju biti jasno fizički razdvojeni. Ukoliko uzorci s različitih gospodarstava nisu jasno fizički razdvojeni laboratoriji Hrvatskog veterinarskog instituta iste neće zaprimiti.

Pravilan način pakiranja u slučaju dostave uzoraka s više JIBG-a

Plan dostave uzoraka po županijama/laboratorijima

Uzorci se u pojedine Zavode dostavljaju prema regionalnoj podjeli (po županijama), a dostava uzorka sukladno navedenoj podjeli je obavezna.

Raspored dostave uzoraka u pojedine Zavode HVI:

Dostava uzoraka krvi u pojedine HVI Zavode – podjela po županijama	
HVI – Zagreb	Zagrebačka, Sisačko-moslavačka, Karlovačka, Grad Zagreb, Krapinsko-zagorska i Varaždinska županija
HVI - Križevci	Bjelovarsko-bilogorska, Koprivničko-križevačka i Međimurska županija
HVI – Vinkovci	Osječko-baranjska, Vukovarsko-srijemska, Požeško-slavonska, Brodsko-posavska, Virovitičko-podravska
HVI – Rijeka	Primorsko-goranska, Ličko-senjska, Istarska
HVI – Split	Splitsko-dalmatinska, Šibensko-kninska, Dubrovačko-neretvanska, Zadarska

Uz dostavu uzoraka obuhvaćenih ovim programom nije potreban prateći LABNAR obrazac – svi potrebni podaci sadržani su u obrascu *OvKo.Bmel* ispisanom iz *B. melitensis* aplikacije, koji je ujedno i preduvjet za mogućnost naplate izvršenog uzorkovanja od Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ribarstva.

Naručivanje epruveta

Ovlaštene veterinarske organizacije mogu naručiti epruvete na telefon 01/6123-615 ili osobno u Laboratoriju za hranjive podloge i sterilizaciju HVI Zagreb. Preporuča se naručivanje epruveta koje

zadovoljavaju potrebe uzorkovanja za narednih mjesec dana (ne odjednom za cijelu akciju uzorkovanja) kako bi se osiguralo da kapaciteti laboratorija udovolje svim zahtjevima.

16. FINANCIRANJE

Provedba mjera utvrđenih ovim programom financira se iz državnog proračuna, sukladno važećem *Cjeniku propisanih veterinarskih usluga koje se podmiruju iz sredstava državnog proračuna Republike Hrvatske*.

Ovlaštene veterinarske organizacije su dužne ponoviti uzorkovanje na vlastiti trošak u slučaju dostave hemolitičnih uzoraka koji nisu prikladni za laboratorijsko pretraživanje ili uzoraka za koje se ne može utvrditi sljedivost u skladu s člankom 17. stavkom 4. Naredbe.